

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова**.

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Марко О. (Київ) Концепція «п'ятої влади» у цифрову епоху	74
Барасій В. (Одеса) Трансформаційні процеси у медіа-просторі: вплив на політичну комунікацію.....	79
Воробйов В. (Одеса) Процес трансформації політичного представництва в умовах цифровізації суспільства	83
Махия С. (Київ) Штучний інтелект у глобалізаційних політичних процесах: переваги та ризики	87
Капсамун О. (Одеса) Стратегічні ризики проксі-війн в сучасному геополітичному протистоянні	92
Кропивко В. (Одеса) Комунікативні технології: від «інженерії згоди» до інтерактивного формування громадської думки	95
Чигідін В. (Одеса) Демократичне політичне представництво в муніципальних інституціях: баланс інтересів	99
Шевчук А. (Житомир) Постправда як чинник виборчого процесу: на прикладі президентських виборів в США 2024 року	103
Насарая А. (Одеса) Публічне адміністрування цифровізації портової діяльності в Україні	108
Галета Я. (Одеса) Суверенні права держави у системі багаторівневого управління морською діяльністю	114
Криворученко М. (Одеса) Цифровізація морської галузі: тенденції у сфері підготовки та дипломування моряків	119
Барановська В. (Одеса) Екологізація морської та портової діяльності: провідні глобальні ініціативи та правовий базис	123
Сушко А., Виговська В. (Одеса) Особливості демократичного транзиту в молдові	128
Возненко Л. (Одеса) Впровадження європейських стандартів у модель місцевого самоврядування в Україні	134
Проноза І., Піскун К. (Одеса) Вплив кібервійни на процес євроінтеграції: аналіз глобальних кейсів.....	138

III СЕКЦІЯ: ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА: МОДЕЛІ, МЕХАНІЗМИ, ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Rostetska S. (University of Nottingham (UK)) Vulnerability of migrants: from violence to modern slavery	142
Явір В. (Київ) Деколонізація в Україні: сучасний стан та перспективи	145
Кормич Л. (Одеса) Імідж влади як об'єкт в когнітивній війні	150
Голденштейн К. (Київ) Визначальні складові політики пам'яті	155

Стратегічні ризики проксі-війн в сучасному геополітичному протиборстві

Проксі-війна стала однією з визначальних форм сучасних гібридних війн. Її наслідки виходять за межі локальних конфліктів, формуючи нові виклики для глобальної та регіональної безпеки. Тому доцільно розглянути стратегічні ризики, пов'язані з проксі-війнами, включаючи їхній вплив на світовий порядок. Ця тема має особливе значення для України в контексті російсько-української війни, що розпочалася у 2014 році як акт агресії з боку рф.

Термін «проксі-війна» походить від англійського «proxy war» і застосовується для позначення конфліктів, у яких суперечливі сторони ведуть бойові дії через посередництво третьої сили. Концепція використання посередників у війнах не є новою та простежується впродовж всієї історії (прикладами таких конфліктів є війни в Сирії, Ємені, Лівії, а також російська агресія проти України). Сьогодні Україна є найбільшим у світі «полігоном» для застосування технологій ведення проксі-війн та гібридних конфліктів у всій історії XXI століття (3).

В умовах сучасного геополітичного суперництва проксі-війни стали засобом ведення конфліктів між провідними державами, які прагнуть уникнути прямого збройного протистояння. США, Китай, Росія та інші великі гравці використовують такі конфлікти для просування своїх інтересів, випробування нових військових технологій та зміцнення впливу в регіонах. Важливим аспектом є також інформаційні війни, що супроводжують проксі-конфлікти, та їхній вплив на світову громадську думку.

Участь у проксі-війні супроводжується значними стратегічними ризиками, особливо для демократичних країн. Серед основних загроз – ймовірність утворення політичної чи військової диктатури, якщо переможці

конфлікту дотримуються цінностей, що суперечать демократичним принципам їхніх союзників; розширення локальних військових конфліктів через неконтрольований обіг зброї та військового обладнання, яке може потрапити до інших бойових угруповань; важливим фактором є й те, що така форма війни знижує мотивацію до дипломатичного врегулювання (1). Також проксі-війни спричиняють численні стратегічні загрози як для безпосередніх учасників конфлікту, так і для глобальної безпеки: ризик глобальної ескалації, адже залучення до конфлікту нових акторів, може перерости у регіональну або навіть світову війну; ерозія державного суверенітету – підтримка зовнішніми силами нелегітимних збройних формувань підриває державний контроль і сприяє дестабілізації урядів; «деградація» міжнародного права – проксі-війни супроводжуються порушенням міжнародних норм, використанням нелегальних методів ведення війни, зокрема найманства та військових злочинів; гуманітарні наслідки – зростання кількості жертв серед цивільного населення, вимушене переселення мільйонів людей та руйнування інфраструктури; економічна нестабільність – конфлікти, що ведуться через проксі-акторів, спричиняють руйнацію економік цілих регіонів, а також підривають стабільність міжнародних ринків енергоресурсів.

Проксі-війна є ризикованим інструментом, проте уникати її не завжди виправдано. Непряме втручання має своє місце в зовнішній політиці, проте воно потребує ретельного аналізу та виваженого підходу. У найближчій перспективі проксі-війна залишатиметься одним із ключових інструментів зовнішньополітичної стратегії для держав, які відповідають трьом критеріям: (1) їхні інтереси та ідентичність виходять за межі національних кордонів, (2) їхня безпека та добробут тісно пов'язані зі станом справ у інших країнах, (3) вони мають ресурси та можливості для активної участі в міжнародних процесах. Хоча найкраще цей формат взаємодії підходить для країн із значними регіональними чи глобальними інтересами, проксі-війна не є виключною прерогативою сильних держав (2). Також відзначимо, що все частіше втручання у світові конфлікти зводиться до вибору найменш

невигідного варіанту. Якщо загроза національній безпеці не досягає критичного рівня для прямого втручання, а можливий партнер у зоні конфлікту виглядає ефективним союзником, проксі-війна стає найбільш привабливим і прагматичним вибором.

Отже, проксі-війни стали невід'ємною складовою сучасного геополітичного протистояння, відіграючи ключову роль у стратегіях провідних держав. Вони дозволяють великим гравцям просувати свої інтереси, знижуючи ризики прямого збройного конфлікту, однак водночас несуть значні загрози для міжнародної безпеки. Основними ризиками є можливість ескалації локальних конфліктів до рівня глобальних війн, підлив державного суверенітету, поширення нелегальних методів ведення бойових дій, гуманітарні кризи та економічна нестабільність. У сучасних умовах ключовим завданням держав залишається розробка стратегій управління ризиками та мінімізації негативних наслідків проксі-війни для національної та міжнародної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Baugh, L.S. (2025, January 23). *proxy war*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/proxy-war>
2. Groh, T. L. *Proxy War. The Least Bad Option*. <https://www.sup.org/books/politics/proxy-war/excerpt/introduction-excerpt>
3. Semenenko, O., Vodchyts, O., Tolok, P., Mytchenko, S., Hetman, A., & Tarasov, O. (2023). The main theoretical and practical aspects of conducting proxy wars and hybrid wars in the modern global geopolitical and security environment: history, theory, practice, forms and methods, experience for Ukraine. *Social Development and Security*, 13(3), 1-23. <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.3.1>